

let se u dětí začíná rozvíjet pochopení pro to, že jsou samostatné osobnosti. Od té doby začínají pomalu chápat, že svět kolem nich není součástí jich samotných („všechno je moje!“), nýbrž se dělí na „moje“, „tvoje“ a „naše“. Pochopení této věci je poměrně komplikovaný proces.

Něco vlastnit a být si svým vlastnictvím jist přispívá k dětské spokojenosti a sebevědomí. Proto potřebují mít děti také právo svoje vlastnictví bránit. Současně jim to pomáhá pochopit, že ne všechno mohou mít, resp. věci se dají rozdělit na ty, které jsou jejich a na ty, které nemohou mít. I malé děti jsou schopny už pochopit, že:

- Svou oblíbenou hračku nemusím nikdy půjčovat.
- Čokoláda, kterou maminka koupila, nepatří mně samotnému. Proto jí kousek někomu dám.
- S bagrem si na pískovišti nemusím bezpodmínečně hrát jenom já sám, můžeme si s ním hrát dva. Potom si ho ale odnesu domů.
- Houpací křeslo v obývacím pokoji nepatří jen mně, ale je celé naší rodiny. Může se na něj posadit, kdo chce.

Čím jasněji dáme dětem najevo, co jim patří, o co se dělí s ostatními a co patří všem, tím snadněji se vyrovnají s tím, že se některých věcí musejí vzdát.

3. Já to chci – hned teď!

Děti jsou netrpělivé. Když si vezmou do hlavy, že něco chtějí okamžitě (zmrzlinu, panenku, jet k babičce), dokážou si na svém stát velmi tvrdohlavě. Nehraje vůbec žádnou roli, že maminka zrovna věší záclony nebo tatínek pět minut před zavírací dobou musí nakoupit dvě bedny minerálek. Dítě ztropí plno křiku, bude kvůli tomu vyvádět a trucovat.

Je to egoismus? Jinak to nejde: Děti se tak jako tak musejí trpělivosti naučit. Nemůže být všechno podle jejich představ. Na druhou stranu také platí: být trpělivé dítě je také mimořádný výkon a my rodiče bychom si to měli uvědomit. U kojence se snažíme jeho potřeby naplnit okamžitě, starší děti se musejí pomalu naučit, že tak už to dál nejde. Tento proces učení je většinou náročný, mimo jiné i časově. Nejlépe to funguje, když rodiče stanoví jasná pravidla, například:

DĚTI SE MUSEJÍ UMĚT PROSADIT

Většina rodičů za žádnou cenu nechce dopustit, aby se z dítěte stal v rodině malý tyran. Zároveň si však myslí, že děti dnes potřebují „ostřejší lokty než dřívější generace“. Podle jednoho průzkumu je 91 procent rodičů přesvědčeno o tom, že jejich děti potřebují dobrou schopnost prosadit se. Téměř polovina dotázaných dokonce uvedla, že egoismus je potřebná vlastnost. Druhá polovina respondentů považovala egoistické chování za škodlivé.

- Až přijde tatínek z práce, tak předtím, než si s tebou zahraje člověče nezlob se, si vypije kávu.

- K babičce ještě nemůžeme jet, musíme nejdřív nakoupit.
- Než půjdeme na hřiště, musím pověsit prádlo.

Důležité je pokud možno časový plán dodržet, i když dítě protestuje. Ne vždy se to podaří, ale je to spolehlivé: zůstaňte klidní a laskaví a dejte dítěti najevo, že sice jeho rozčilení chápete, ale momentálně s tím nemůžete nic udělat. Děti se tak naučí, že některé věci je nutné odložit, neznamená to však, že by se na ně zapomínalo.

4. Já nechci, abyste se mazlili

Děti dokážou být mimořádně žárlivé. Sotva se maminka s tatínkem začnou večer na gauči mazlit, vmísí se do toho neodbytný potomek. Žádá si pozornost! Rodiče, kterým už beztak zbývá dost málo času o samotě, v takových okamžicích zaručeně začnou koulet očima a skřípat zuby.

Je to egoismus? Jak se říká: Dětem můžete vzít mnoho věcí, nenechají se však připravit o vaši blízkost, náklonnost a lásku. A kdy se malé děti zaručeně cítí bezpečně a jistě? Ano, v náručí maminky a tatínka!

Nic to nemění na tom, že maminka a tatínek se chtějí sami mazlit a že nijak neocení, když se mezi ně vetře dítě. Existuje čas na mazlení dospělých a čas na mazlení pro malé děti. Rodiče mohou s naprostým klidem stanovit toto pravidlo, a když k tomu potomkům řeknou pár slov na vysvětlenou, nebudou se děti cítit tak odstrčené: „Maminco a tatínkovi je moc dobře, když se bez vyrušování také pomazlí. Potom přijdeš na řadu zase ty.“

Není dobré se kvůli dítěti vzdát partnerských něžností. Dětem totiž dodává jistotu i harmonický vztah mezi rodiči.

5. Já nechci uklízet!

Nepořádek v dětském pokoji (nebo i v obývacím) děti příliš nevzrušuje. Čím více hraček vyndaných ze šuplíků a krabic a čím více kostiček povalujících se na podlaze, tím lépe. Uklízení je pro děti čirou ztrátou času. Když maminku nebo tatínka takový nepořádek zlobí, ať si to uklidí oni sami!

Je to egoismus? Dětský sklon k chaosu se u nás dospělých neseťká s kladnou odezvou. Naše stanovisko je jasné: Kdo si hračky rozkramaří, má si je také uklidit. Na nejmenší děti je to příliš náročný a nepříjemný požadavek. Smysl pro pořádek lze u dětí očekávat teprve od čtyř nebo pěti let. Do té doby je třeba, aby je udržovali rodiče.

Od dětí nemůžeme žádat něco, co je nad jejich síly. Co ale můžeme vyžadovat od dětí je, aby nám při uklízení pomáhaly. Je nepřijatelné, aby se dívaly na seriál v televizi, když dospělí uklízejí. Pozitivním vedlejším účinkem společného uklízení je, že dítě začne postupně chápat, že hraní a uklízení patří neodlučně dohromady. ■